

Ferry Mingelen

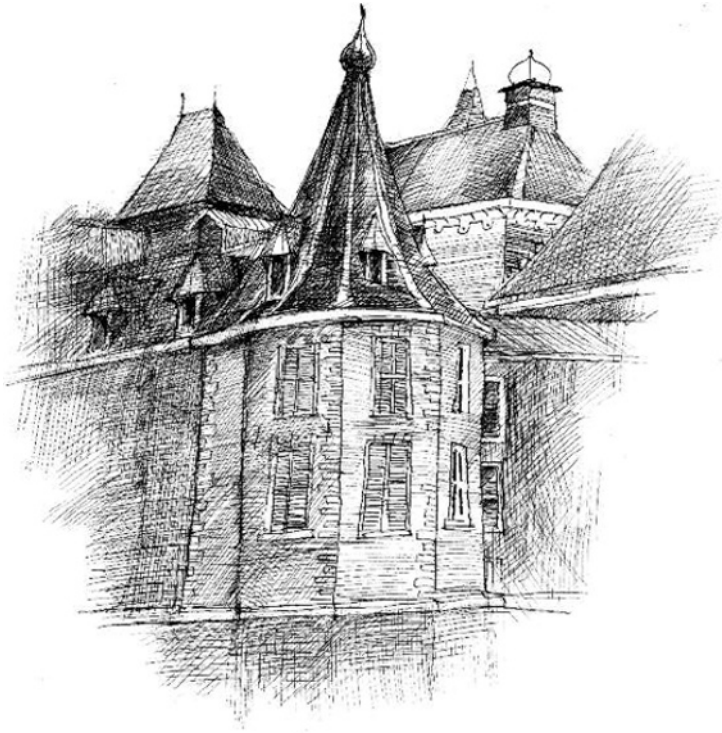
Graven rond het Binnenhof

Verhalen over Den Haag

Met tekeningen van Wil de Bie

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

Inleiding

Dit boek gaat over Den Haag en niet speciaal over politiek. Maar ja, Den Haag is al honderden jaren hofstad en regeringscentrum, dan is de politiek nooit ver weg. En ik sta daar als journalist al meer dan veertig jaar middenin, met veel inzet en plezier, al zeg ik het zelf. Ik kwam in juni 1969 voor het eerst van mijn leven in de Tweede Kamer. Ik weet nog goed hoe ik die ochtend vanaf de perstribune die mooie, wat schemerige oude zaal in keek, de groene bankjes, de ministerstafel, het donkere hout, allemaal zo dichtbij, allemaal door de modernisering inmiddels zo voorbij. Ik was sinds kort leerlingstadsverslaggever bij *Het Vrije Volk* en mocht verslag te doen van een spoeddebat van PSP-Kamerlid Henk Gortzak over de omstreden huurverhogingen in de oude Haagse wijken. Minister Schut van Volkshuisvesting (ARP) was toen een geliefd doelwit van de linkse oppositie, maar werd later overigens geprezen voor zijn beleid.

Als stadsverslaggever moest je in die tijd van veel markten thuis zijn: sport, cultuur, rechtbank, gemeenteraad. Die ochtend was het voor mij duidelijk: de politiek zou het worden. De oprechte veront-

waardiging maar ook het retorisch geweld van de oud-communist Gortzak tegenover het precieze beleidsjargon van de bouwkundige ir. Schut. De knikkers en het spel. Die bleven mij bezighouden, bij *Het Vrije Volk*, *Trouw*, de Gemeenschappelijke Pers Dienst (vanuit Brussel) en sinds 1984 bij de NOS. Al die jaren heb ik ook achter de schermen van de politiek kunnen kijken. ‘Waarom schrijf je er niet eens een boek over?’ vroegen diverse uitgevers. Maar ik hield steeds beleefd de boot af. Dat is nog te vroeg, ik zit er nog middenin, ik kan nog onvoldoende afstand nemen.

Drie jaar geleden belde Kees de Bakker van uitgeverij Conserve. Nee, het boek hoefde niet over politiek te gaan, de stad Den Haag, dat was de bedoeling en waarover precies, dat mocht ik zelf weten. Na enige aarzeling, ik heb het druk genoeg, ben ik aan de slag gegaan en het schrijven werd steeds leuker. Ik ging op reis door mijn eigen stad, ontdekte steeds meer over het zand en het veen, het hof, het regeringscentrum, de Schilderswijk, over deftige lieden, arme schilders en moordpartijen. En regelmatig kwam de politiek toch weer om de hoek kijken. Toen ik ’s ochtends zelfs aan het ontbijt mijn vrouw en kinderen enthousiast over mijn laatste vondsten begon te vertellen, over Pim Fortuyn en Spinoza of de lijken

onder het Binnenhof, was het tijd er een punt achter te zetten.

Je gaat Den Haag pas echt waarderen als je haar beter leert kennen. Ik hoop dat mijn verhalen daaraan bijdragen, ze zijn een mix geworden van geschiedenis, cultuur, politiek en autobiografie. Het boek geeft allerm minst een volledig beeld van Den Haag, de ontdekkingsreis was zonder vooropgezet plan; dat maakte het extra leuk. Ieder verhaal leverde voor mij weer nieuwe verrassingen op, gebeurtenissen uit een ver verleden die soms nog invloed op de actualiteit hebben. Ik dank alle betrokkenen voor hun medewerking, uitgever Kees de Bakker voor zijn geduld en Marike Mingelen, Annemijn De Lavieter en Reijer Zwaan voor het meelesen. Wil de Bie bedank ik voor zijn sfeervolle tekeningen. Alle fouten blijven natuurlijk voor mijn rekening.

Ferry Mingelen

Den Haag , september 2011

Hoofdstuk 1

Perscentrum Nieuwspoort, een veredelde bedrijfskantine niet favoriet bij Wilders

Ik ben al vanaf 1970 lid van ‘een incestueuze klik’, zoals Perscentrum Nieuwspoort soms wordt genoemd. Ik had dat natuurlijk niet in de gaten, toen ik als jong verslaggever van *Trouw* lid mocht worden van deze journalistensociëteit. Voor andere mensen is dit perscentrum misschien een bijzonder oord, voor mij is het vooral een soort veredelde bedrijfskantine, waar ik vaak eet en drink als ik ’s avonds uitzending heb. Nieuwspoort zit sinds de nieuwbouw van de Tweede Kamer in 1992 op de plek van voormalig Hotel Centraal. De bijzondere betegelde pilaren in het restaurant herinneren aan die tijd. Mijn oudoom Gerard, zo’n ouderwetse horecaman met platvoeten, was gerant in Centraal. Als ik in Nieuwspoort eet, moet ik af en toe denken aan zijn verhaal dat obers op weg van keuken naar restaurant de bevroren klontjes boter soms in hun mond namen om te zorgen dat die tijdig gesmolten waren. Ik vertrouw er maar op dat ze dat nu niet meer doen.

Bongo Bongo

Maar ook in Nieuwspoort gebeuren vreemde dingen. De antropoloog Joris Luyendijk mocht als zogenaamd Nieuwspoortrapporteur in 2010 een maandje rondkijken. In zijn boekje *Je hebt het niet van mij, maar...* schrijft hij aardig over de praktijk, maar zijn conclusies zijn voor een wetenschapper nogal suggestief. Misschien moet een antropoloog het ook wel van zijn fantasie hebben. Hij vergelijkt het perscentrum met een soort Afrikaans Bongo Bongoland, bewoond door vier stammen: journalisten, politici, voorlichters en lobbyisten. En die stammen gedragen zich uiterst verdacht: 'Ik verwachtte dat sommige stammen constant met elkaar zouden vechten en dat er binnen stammen fel werd geconcurrereerd.' Maar dat viel dus mee, of tegen, afhankelijk van hoe je het wil zien. In plaats dat ze elkaar op hun bek slaan, wisselen ze zomaar informatie uit, en de manier waarop is soms heel curieus. 'Als je hier iets wilt weten, ga dan pontificaal met een omstreden persoon aan een tafeltje zitten. Dan komen zijn vijanden daarna allemaal naar je toe: Wat heeft-ie gezegd? Dat moet je niet geloven, man! Zal ik je vertellen hoe het echt zit?' adviseerde *Volkskrant*-columnist Ronald Giphart en Luyendijk neemt het serieus.

In plaats van strijdende stammen ontdekt hij een klef gezelschap, waarin journalisten belangrijk nieuws niet publiceren, omdat ze anders ruzie krijgen met politici. ‘Gechargeerd gesteld: Outsiders kunnen in Den Haag alles opschrijven, maar weten bijna niks (dat klopt per definitie voor iedere outsider – fm). Insiders weten heel veel maar kunnen bijna niks opschrijven. Zo houdt iedereen elkaar in een wurggreep.’

‘Bijna niks opschrijven,’ dat is, gechargeerd of niet, toch aantoonbare onzin. Wat is het toch dat outsiders normale afspraken tussen politici en journalisten zo verdacht vinden? Nieuwspoort is een informatiemarkt, dat vraagt wat geven en nemen. De politicus geeft informatie, de journalist belooft diens naam niet te noemen, op voorwaarde dat de informatie klopt. Hoe denken ze anders dat journalisten erachter kunnen komen wat er precies speelt, om dat vervolgens op te schrijven? Veel politiek gebeurt achter gesloten deuren. Daar kom je niet zomaar binnen en zeker niet als je veel lawaai maakt op je bongobongotrommeltje.

Wurggreep

Daarom is het heel handig dat je in Nieuwspoort tijdens een kabinetsformatie of zo even langs het tafel-

tje van Mark Rutte of Alexander Pechtold kan lopen. Maar houden we elkaar in een wurggreep? Het afluisterschandaal in de Britse pers, waar journalisten, politici en hoge politieambtenaren elkaar afluisteren, betalen en chanteren, daar kan je spreken over een wurggreep, maar daar heb ik in politiek Den Haag nog nooit wat van gemerkt. Of zou het mij ontgaan, omdat ik er al zolang rondloop en toch nooit zo intiem ben met politici. Ik lunch niet met ze en kom ook niet op hun verjaardag. Bij Lubbers, Kok, Balkenende noch Rutte ben ik ooit op het Torentje geweest. Ik houd liever een beetje afstand. Voordat je het weet ga je zo iemand te goed kennen, en wordt het moeilijk kritisch te blijven.

Dronken

In Nieuwspoort wordt af en toe stevig gedronken. Luyendijk schrijft gretig dat poorters soms zelfs handtastelijk worden. Dat valt niet te ontkennen. Bekend voorbeeld is PVV-Kamerlid Hero Brinkman. Een gezellige man die graag en veel dronk. Op een avond in september 2009 vond de barkeeper het genoeg, maar Hero dacht daar anders over. Hij werd erg kwaad. Gaf Brinkman de barman vervolgens een klap of niet, de lezingen lopen uiteen. Brinkman had in ieder geval 'enorme spijt' van zijn gedrag, maar